

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

§1. Ορισμός του «τεκτονισμού» και του «συμβολικού τεκτονισμού»	25
§2. Ορισμός του «τέκτονα»	28
§3. Διακριτικά γνωρίσματα του τεκτονισμού	32
§3.1. Η τεκτονική ορολογία και η αναλογία της με την έννομη τάξη	35
§3.2. Η σημασία του θεατρικού δρώμενου. Οι τεκτονικές «μυήσεις» και «τελετές»	42
§3.3. Τα τεκτονικά «τυπικά», οι «όρκοι» και τα «μυστικά»	44
§3.4. Οι θεμελιώδεις αρχές του τεκτονισμού και ειδικότερα του συμβολικού τεκτονισμού	50
§3.5. Τα σύμβολα και οι αλληγορίες σε σχέση με τη νομική δεσμευτικότητα αυτών	50
§4. Η προέλευση του τεκτονισμού	51
§4.1. Η ανεπιβεβαίωτες-μυθικές προελεύσεις από τα Αρχαία Μυστήρια ή τους Ναΐτες Ιππότες. Οι λιθοξόοι του μεσαίωνα και η μετάβαση στο θεωρητικό τεκτονισμό. Ειδικά η Ελληνική περίπτωση	52
§4.2. Η προέλευση του σύγχρονου τεκτονισμού εκ Σκωτίας (1598)	56
§4.3. Η προέλευση του σύγχρονου τεκτονισμού εξ Αγγλίας (1717)	57
§4.4. Η προέλευση των «επιγενομένων βαθμών» και συστημάτων (Γαλλία 1660-1751 και Αμερική 1761-1802)	59
§5. Η παγκόσμια δομή του τεκτονισμού. Συμβολικός τεκτονισμός και επιγεγόμενα συστήματα	60
§5.1. Οι «αναγνωρίσεις»	60
§5.2. Η ψευδαίσθηση της «κανονικότητας» (regularity)	61
§5.3. Οι «αντίπαλες ιδεολογίες»: Αγγλικός τεκτονισμός και Γαλλικός τεκτονισμός. Η Ελληνική ιδιαιτερότητα	65
§6. Θρησκεία και η έννοια του Μεγάλου Αρχιτέκτονος του Σύμπαντος	68
§7. Η δομή του ελληνικού τεκτονισμού	75
§8. Οι τεκτονικοί τύποι και βαθμοί. Επιγεγόμενα συστήματα	75
§9. Ο σκοπός του τεκτονισμού;	75

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΤΑ ΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΕΘΙΜΑ

§10. Παραδόσεις, Καθήκοντα, Οροθέσια	87
§10.1. Έννοια	87
§10.2. Τα «Γοτθικά» Συντάγματα (Αρχαία Καθήκοντα)	89

§11. Τα Οροθέσια (Landmarks)	94
§11.1. Κανόνες: τα οροθέσια είναι άγραφα, «αρχαία», οικουμενικά και αναλλοίωτα	98
§11.2. Απόπειρα καθορισμού των οροθεσιών	99
§11.3. Οροθέσια Μεγάλης Στοάς της Αγγλίας, 1723	100
§11.4. Morris 1855	103
§11.5. Μινεσότα 1856	105
§11.6. Mackey 1858	108
§11.7. Simons 1864	110
§11.8. Woodruff 1866	111
§11.9. Lockwood 1867	115
§11.10. Findel 1871	116
§11.11. Μεγάλη Ανατολή της Γαλλίας 1877	118
§11.12. Σχόλια Pike επί των Οροθεσιών Mackey 1888	120
§11.13. Grant 1894	128
§11.14. Lawrence 1908	133
§11.15. Moore 1911	134
§11.16. Pound 1911	134
§11.17. MacBride 1914	135
§11.18. Bacon 1918	137
§11.19. Evans 1923	138
§11.20. UGLE 1929	139
§11.21. Alpina 1949	139
§11.22. Bede 1954	140
§11.23. Clipsas 1961	141
§11.24. Μέγα Περιστύλιο της Ελλάδος 1992	146
§11.25. ΜΣΤΕ 1993	149
§11.26. Γαληνοτάτη Μεγάλη Ανατολή της Ελλάδος 2009	149
§11.27. Συμπεράσματα επί των οροσήμων	150
§12. Τεκτονικά έθιμα εναντίον γραπτών καταστατικών κανόνων	150
§13. Η επιρροή των τεκτονικών εθίμων στο σωματειακό δίκαιο	151

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ Ο ΣΥΜΒΟΛΙΚΟΣ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Οι πρωτοβάθμιες τεκτονικές ενώσεις προσώπων στον συμβολικό τεκτονισμό: οι «Στοές»

§14. Η βάση του συστήματος: η πρωτοβάθμια ένωση προσώπων «συμβολική Στοά» ή απλά «Στοά». Έννοια Στοάς	153
§14.1. Η ίδρυση της Στοάς. Επωνυμία. Έδρα. Άλλα διακριτικά γνωρίσματα	161
§14.1.1. Επωνυμία	161
§14.1.2. Έδρα	164
§14.1.3. Άλλα διακριτικά γνωρίσματα	166

§14.1.4.	Ένωση προσώπων και άλλες νομικές μορφές. Ίδρυση προ του 1914	166
§14.1.5.	Ειδικά η περίπτωση της έλλειψης νομικής προσωπι- κότητας. Επταμελής Στοά με νομική προσωπικότητα; ..	179
§14.1.6.	Συνέπειες έλλειψης νομικής προσωπικότητας. Έκταση εφαρμογής της σωματειακής νομοθεσίας. Περιουσιακά δικαιώματα και αδικοπραξίες	188
§14.1.7.	Η συμμετοχή σε πλείονες Στοές	198
§15.	Το καταστατικό της Στοάς	200
§15.1.	Το τεκτονικό έθιμο: άγραφο καταστατικό	203
§15.2.	Η απόφαση της Στοάς περί αποτυπώσεως σε έγγραφο του καταστατικού και η δημοσίευση αυτού στην αρμόδια αρχή	205
§15.3.	Η μετατροπή της ένωσης προσώπων σε αναγνωρισμένο σωματείο του ΑΚ	206
§16.	Η έννοια του μέλους της Στοάς. Κατηγορίες μελών	207
§16.1.	Φυσικό πρόσωπο	208
§16.2.	Φύλο	209
§16.3.	Κριτήριο φυλής, θρησκείας, εθνικότητας ή κοινωνικής τάξεως ...	212
§16.4.	Ηλικία	213
§16.4.1.	Η ηλικία ως κριτήριο εισδοχής	213
§16.4.2.	Η ηλικία ως κριτήριο απόκτησης τεκτονικού αξιώματος	217
§16.4.3.	Η ηλικία ως κριτήριο (μη) διατήρησης τεκτονικού αξιώματος	218
§16.5.	Το κριτήριο της ιδιότητας μέλους σε άλλη τεκτονική ένωση προσώπων	218
§16.6.	Το ποιοτικό κριτήριο της προσωπικότητας του υποψηφίου	220
§16.7.	Οι τρεις (3) κατηγορίες μελών	227
§16.8.	Διαδικασία εισδοχής στη Στοά	229
§16.9.	Μετάβαση στην επόμενη κατηγορία μέλους - Ο Εταίρος	234
§16.10.	Μέλος με πλήρη δικαιώματα - ο Διδάσκαλος	236
§16.11.	Δικαιώματα και υποχρεώσεις μελών	237
§16.12.	Απώλεια ιδιότητας του μέλους	238
§16.12.1.	Εισαγωγικά	238
§16.12.2.	Εκούσια αποχώρηση	238
§16.12.3.	Ακούσια αποχώρηση	240
§16.13.	Ιδιότητα του τέκτονος - ευαίσθητο προσωπικό δεδομένο	240
§17.	Η διοίκηση (ΔΣ) της Στοάς: το «Συμβούλιο Αξιωματούχων»	244
§17.1.	Η εκλογή Συμβουλίου και Σεβασμίου	248
§17.2.	Η Εγκατάσταση του Συμβουλίου Αξιωματούχων	254
§17.3.	Το δικαίωμα επανεκλογής	257
§17.4.	Έλλειψη διοίκησης. Διορισμός από το Δικαστήριο. Προσωρινή διαταγή	258
§17.5.	Η περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων (ΑΚ 69 περ. β')	262

§18. Άλλα όργανα της Στοάς - η Εξελεγκτική Επιτροπή	263
§19. Το έργο της Στοάς - η μύηση - η φιλοσοφία - φιλανθρωπικό έργο	264
§20. Η απόφαση προσχώρησης σε ομοσπονδία και η απόφαση αποχώρησης από ομοσπονδία. Η αρχή της διατήρησης της διοικητικής και οικονομικής αυτονομίας	266
§20.1. Οι Αντιπρόσωποι	271
§21. Το τεκτονικό πειθαρχικό δίκαιο. Γενικές αναφορές	277
§21.1. Θεμελιώδεις αρχές πειθαρχικού δικαίου. Το παράπτωμα	281
§21.2. Η κλήση σε απολογία - η πειθαρχική κύρωση	285
§21.3. Ενδοσωματειακά ένδικα μέσα. Η ενδοστοϊκή προσφυγή και η προσφυγή στη Μεγάλη Στοά	290
§21.4. Δικαστική προσφυγή	291
§21.4.1. Περίπτωση υποστατής κύρωσης. Αρμοδιότητα- Διαδικασία-Προθεσμίες	293
§21.4.2. Περίπτωση απόλυτης ακυρότητας. Κατά το φαινό- μενον τιμώρηση και αναγνωριστική αγωγή	295
§21.5. Συνέπειες της πειθαρχικής κύρωσης στο μέλος. Ιδίως αναφορικά με την τεκτονική ιδιότητα και τη συμμετοχή σε έτερες τεκτονικές ενώσεις	299
§21.6. Η περίπτωση εκούσιας μεταβίβασης της πειθαρχικής εξουσίας από τη Στοά στην υπερκείμενη ένωση	299
§21.7. Η τιμώρηση της Στοάς από την υπερκείμενη ένωση. Εξουσίες του ΔΣ και της ΓΣ της υπερκείμενης	299
§21.8. Έννοια της «θέσης σε αργία»	300
§22. Τα οικονομικά της Στοάς	302
§22.1. Συνδρομές - ταμείο	304
§22.2. Δωρεές - ελεονομείο	306
§22.3. Δαπάνες - τρόπος λήψεως αποφάσεων	307
§22.4. Μισθωτήρια - χρησιδάνεια	308
§22.5. Οφειλές - έκταση ευθύνης	309
§23. Η απόφαση διάλυσης ή συγχώνευσης της Στοάς. Εκκαθάριση και η τύχη της περιουσίας	310
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Οι υπερκείμενες τεκτονικές ενώσεις προσώπων στον συμβολικό τεκτονισμό: οι «Μεγάλες Στοές»	
§24. Η υπερκείμενη ένωση - ομοσπονδία «Μεγάλη Στοά/Ανατολή». Ορισμοί	314
§24.1. Ο τρόπος ίδρυσης Μεγάλης Στοάς. Η ιδιότητα του ιδρυτικού μέλους. Το ιδρυτικό καταστατικό	320
§24.2. Οι οιονεί προσχωρήσεις Στοών. Έγκριση προσχώρησης. Η ιδιότητα του μέλους	323
§24.3. Διεθνής περιπτώσιολογία ιδρύσεως Μεγάλων Στοών	326
§25. Διάφορες νομικές μορφές. Ειδικά η περίπτωση της έλλειψης νομικής προσωπικότητας	329

§25.1.	Υπερκείμενη ένωση με νομική προσωπικότητα	329
§25.2.	Συνέπειες έλλειψης νομικής προσωπικότητας. Εκταση εφαρμογής της σωματειακής νομοθεσίας	329
§25.2.1.	Ως προς τα σωματειακά ζητήματα	330
§25.2.2.	Ως προς τα ζητήματα περιουσιακής φύσεως	330
§25.2.3.	Εφαρμογή κανόνων του δικαίου εταιρειών;	330
§26.	Τα όργανα της Μεγάλης Στοάς	331
§26.1.	Η Γενική Συνέλευση των Αντιπροσώπων των Στοών	331
§26.1.1.	Προϋποθέσεις συμμετοχής στη ΓΣ. Ταμειακή τακτοποίηση	335
§26.1.2.	Η εφορευτική επιτροπή	336
§26.1.3.	Το δικαίωμα του εκλέγειν	336
§26.1.4.	Το δικαίωμα εκλέγεσθαι. Καταστατικοί περιορισμοί	337
§26.1.5.	Το ζήτημα του μέτρου αναλογικής εκπροσώπησης στις Μεγάλες Στοές (αρ. 43 Ν. 281/1914)	337
§26.2.	Το Μεγάλο Συμβούλιο (ΔΣ). Ειδικά η περίπτωση του Μεγάλου Διδασκάλου	338
§26.3.	Οι Επιθεωρητές Στοών. Εξουσίες	339
§27.	Διάφοροι τιμητικοί τίτλοι. Οι Κοσμήτορες	340
§28.	Η σχέση καταστατικού Μεγάλης Στοάς με τους καταστατικούς κανόνες της Στοάς	340
§28.1.	Τα όρια της αυτονομίας των πρωτοβαθμίων. Περιπτωσιολογία	341
§29.	Πειθαρχικό δίκαιο Μεγάλης Στοάς	341
§29.1.	Επί των Στοών μελών	341
§29.2.	Επί των μελών της διοίκησής της	341
§29.3.	Επί μελών αυτοδικαίως μετεχόντων στις ΓΣ	341
§29.4.	Ανίσχυρο πειθαρχικής εξουσίας επί τρίτων (μελών Στοών και άλλων τεκτονικών εργαστηρίων)	342
§29.5.	Η νομολογία «Σακελλαρόπουλου» (ΑΠ 511/2008)	347
§29.6.	Προστασία τέκτονος επί «τιμώρησης» από τη Μεγάλη Στοά. Τρόπος συνέχισης προσέλευσης στη Στοά	350

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Περιπτωσιολογία ελληνικών ομοσπονδιών

§30.	Η Μεγάλη Στοά της Ελλάδος	351
§30.1.	Ο χρόνος και ο τρόπος ίδρυσης	353
§30.2.	Ο Καταστατικός Χάρτης	354
§30.3.	Ο Γενικός Κανονισμός	354
§31.	Η Εθνική Μεγάλη Στοά της Ελλάδος	355
§32.	Η Γαληνοτάτη Μεγάλη Ανατολή της Ελλάδος	355
§33.	Ομοσπονδίες Σκωτικού Τύπου	355
§33.1.	Η Μεγάλη Στοά του Αρχαίου και Αποδεδεγμένου Σκωτικού Τύπου	355
§33.2.	Η Ηνωμένη Μεγάλη Στοά της Ελλάδος	356

§34. Το Μεικτό Τάγμα «Δελφοί»	356
§35. Γυναικείες ομοσπονδίες	356

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ ΤΑ ΕΠΙΓΕΝΟΜΕΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Οι πρωτοβάθμιες τεκτονικές ενώσεις προσώπων πέραν του συμβολικού τεκτονισμού

§36. Στον «Αρχαίο και Αποδεδεγμένο Σκωτικό Τύπο», 33 βαθμών: τα Φιλοσοφικά Εργαστήρια	357
§36.1. Η Στοά Τελειοποιήσεως (4ος-14ος βαθμός)	358
§36.2. Το Ροδοσταυρικό Περιστύλιο (18ος βαθμός)	359
§36.3. Ο Άρειος Πάγος (28ος-30ος βαθμός)	359
§36.4. Η Σύνοδος 32ου βαθμού	359
§37. Το Ύπατο Συμβούλιο του 33ου βαθμού. Η ανώτατη Αρχή του Φιλοσοφικού τεκτονισμού	359
§37.1. Το καταστατικό του Υπάτου Συμβουλίου. Τα Συντάγματα του 1762 και του 1786	361
§37.2. Ελάχιστος και μέγιστος αριθμός μελών	362
§37.3. Το ΔΣ του Υπάτου Συμβουλίου	363
§37.4. Νομική σχέση Σχέση Φιλοσοφικών Εργαστηρίων-Υπάτου Συμβουλίου	363
§38. Πολλαπλότης Υπάτων Συμβουλίων ή φιλοσοφικών εργαστηρίων	364
§39. Στον τύπο της Υόρκης, 13 βαθμών	366
§39.1. Τα Περιστύλια της Βασιλικής Αψίδος	367
§39.2. Τα Συμβούλια του Κρυπτικού τεκτονισμού	367
§39.3. Τα ιπποτικά διοικητήρια	367
§40. Άλλα τεκτονικά ή παρατεκτονικά νομικά μορφώματα	367
§40.1. Το σύστημα Μέμφις-Μισραΐμ	367
§40.2. Η Φιλόχριστος των Ρωμαίων Πολιτεία	367
§40.3. Οι Ναΐτες Ιερείς	368
§40.4. Το Τάγμα του Αγίου Κωνσταντίνου	368
§40.5. Άλλες ενώσεις προσώπων που έχει λεχθεί ότι προσιδιάζουν στον τεκτονισμό	368

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Υπερκείμενα μορφώματα επιγενόμενων συστημάτων

§41. Η ομοσπονδία με την επωνυμία «Μέγα Περιστύλιο των Τεκτόνων της Βασιλικής Αψίδος»	369
§42. Η ομοσπονδία με την επωνυμία «Μέγα Συμβούλιον του Κρυπτικού Τεκτονισμού»	370
§43. Η συνομοσπονδία με την επωνυμία «Μεγάλο Στρατόπεδο Των Ιπποτών του Ναού Ελλάδος»	370

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΜΟΡΦΩΜΑΤΑ ΧΩΡΙΣ ΜΥΗΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

§45. Το πρωτοβάθμιο σωματείο «Τεκτονική Ένωση»	371
§46. Το πρωτοβάθμιο σωματείο «Κλειδόλιθος»	371
§47. Το πρωτοβάθμιο σωματείο «Τεκτονική Αδελφότητα»	372
§48. Οι τεκτονικοί αστικοί συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986	373
§49. Ένα σύνολο περιουσίας με υποκρυπτόμενα τεκτονικό σκοπό:	
Το Τεκτονικό Ίδρυμα. Ιδιότητα-Σκοπός	374
§49.1. Το κανονιστικό πλαίσιο του ιδρύματος. Ιδρυτικό ΦΕΚ- τροποποιήσεις-νομοθετικό πλαίσιο	374
§50. Η τεκτονική περιουσία	376
§50.1. Η κινητή περιουσία	376
§50.2. Η ακίνητη περιουσία	377
§50.3. Μισθώσεις-χρησιδάνεια	378

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

§51. Ορισμοί. Φορολογικό έτος. Έναρξη επιτηδεύματος. Απόδοση ΑΦΜ	379
§52. Φορολογία των συνδρομών	386
§53. Φορολογία δωρεών	389

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ
Η ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

§54. Οι εποπτικές Αρχές του Κράτους	395
---	-----

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ
ΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

§55. Κείμενο λειτουργίας Στοάς (τυπικό μαθητού)	397
§56. Το ιδρυτικό καταστατικό της Μεγάλης Στοάς της Ελλάδος (1867)	447
§57. Ο καταστατικός χάρτης της Μεγάλης Στοάς της Ελλάδος του 2000 (ΚΧ ΜΣΤΕ)	460
§58. Ο Γενικός Κανονισμός της Μεγάλης Στοάς της Ελλάδος του 2009 (ΓΚ ΜΣΤΕ)	485
§59. Το καταστατικό Στοάς. Το παράδειγμα του καταστατικού της στοάς «Ισότης»	552
§60. Τα μεγάλα συντάγματα του αρχαίου και αποδεδεγμένου σκωτικού τύπου του 1762	573
§61. Τα μεγάλα συντάγματα του αρχαίου και αποδεδεγμένου σκωτικού τύπου του 1786	590
§62. Ο γενικός κανονισμός του Υπάτου Συμβουλίου του 1958	605
§63. Ο γενικός κανονισμός του Υπάτου Συμβουλίου του 2006	650
§64. Τυπικό του 33ου του Αρχαίου και Αποδεδεγμένου Σκωτικού τύπου	711

---

§65. Το καταστατικό του Μεγάλου Στρατοπέδου των Ιπποτών του Ναού της Ελλάδος	733
§66. Το CLIPSAS	776
§67. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	777
§67.1. Τεκτονική Ιστορία	777
§67.2. Τεκτονικά Έθιμα (Landmarks)	778
§67.3. Τεκτονικά «νομικά» εγχειρίδια	780
§67.4. Τεκτονική βιβλιογραφία βιβλιογραφιών	780
§68. Νομική βιβλιογραφία	781
§69. Αλφαβητικό ευρετήριο	783